

BERGSLAGENS TRÄDGÅRDSSEMINARIUM

Wij Trädgårdar 24 november 2015

Deltagare:

Alma Hanser	Bergslagsatsningen/Intresseföreningen Bergslaget
Annica Hörnberg	Wij Trädgårdar
Birgitta Arvestål	Orangeriträdgården i Österbybruk
Birgitta Nordenman	Orangeriträdgården i Österbybruk
Birgitta Wahlberg	Walborg
Carola Karlsson	Orangeriträdgården i Österbybruk
Caroline West	Wij Trädgårdar
Cecilia Lagerfalk Rooth	Länsstyrelsen i Västmanland
Elin Stark	Wij Trädgårdar
Elisabet Lagerström	Stjernsunds slott
Ewa Lindfors	Föreningen Hyttan Axmar Bruk
Helena Kåks	Stabergs Bergmansgård
Helena Ljungné	Göthlinska gården Nora
Helena von Bothmer	Kosters trädgårdar (<i>föreläsare</i>)
Ingegerd Bromark	Orangeriträdgården i Österbybruk
Inger Pihl-Lundin	Orangeriträdgården i Österbybruk
Josephina Wesström-Juhlin	Lövstabruks Trädgårdsmästeri (<i>föreläsare</i>)
Kieth Lindström	Wij Trädgårdar
Käthy Nilsson	Värmlands Museum
Lars Krantz	Wij Trädgårdar (<i>föreläsare</i>)
Lena Landström	Länsstyrelsen Gävleborg
Maria Eriksson	Göthlinska gården Nora
Maria Sjödin	Redaktör Trädgårdsguiden Bergslagen (<i>moderator</i>)
Marie Östblom	Bergslagssatsningen/Intresseföreningen Bergslaget
Olle Lind	Länsstyrelsen Dalarna
Robert Danielsson	Stjernsunds slott
Stig Jönsson	Föreningen Hyttan Axmar Bruk

Välkommen!

Marie Östblom, Bergslagssatsningen hälsade deltagarna välkomna till trädgårdsseminariet på Wij Trädgårdar. Lena Landström från Länsstyrelsen i Gävleborg berättade kort om initiativet till Trädgårdsguiden Bergslagen innan skribenten och redaktören för boken, Maria Sjödin tog vid som moderator för dagen.

Wij trädgårdars resa/Lars Krantz

Trädgårdsmästare Lars Krantz berättade om Wij trädgårdars spännande resa från starten 1999 fram tills idag. 1999 påbörjades arbetet när Länsstyrelsen i Gävleborg ville utveckla herrgården i Ockelbo. Lars fick då uppdraget att undersöka möjligheten att göra en kringliggande trädgård, och påbörjade ett gediget arbete med att göra en generalplan som sedan kunde förankras för lokala politiker samt fungera som underlag vid ansökningar om bidrag. En förstudie genomfördes, och kort därefter startades studiecirkel runt om i Ockelbo där huvudfrågan var ”Varför ska vi göra någonting?”. Detta mynnade sedan ut i uppdraget att stärka det allmänna intresset för trädgårdar, samt bidra till ortens och regionens utveckling. En stiftelse bildades 2002 och samtidigt började man titta på olika teman som t.ex. tema trädgård och barn eller tema trädgård och mat. Under tre år arrangerades seminarier där inspirerande föreläsare bjöds in till Ockelbo, vilket gav fulla hus. Föreläsarna blev ambassadörer för Wij, och byborna blev engagerade och ville hjälpa till. Lars berättade även om vad man arbetar med på Wij trädgårdar idag. Trädgården har haft det tufft ekonomiskt och därför är frågan ”Vad gör vi nu?” högaktuell. Man har många idéer som ligger på hyllan och väntar på rätt tillfälle, rätt människor och rätt frågor i samtiden. Timing är a och o och Lars poängterade även vikten av att ha fler frön (idéer) än vad man kan använda. Det ligger också i tiden att se trädgården som ett ram eller inbjudningskort, där man bör addera något mer för helhetsupplevelsen. Wij trädgårdar är med i boken **The gardeners garden** där världens 250 mest betydelsefulla trädgårdar finns representerade.

Hållbar trädgård med affärsdriv/Helena von Bothmer

Helena von Bothmer driver tillsammans med sin man Stefan Kosters Trädgårdar på ön Sydkoster och kom för att berätta om hur de har arbetat med hållbarhet och affärsutveckling. Vid Kosters Trädgårdar har man arbetat mycket med att försöka göra trädgården attraktiv för besökaren, samtidigt som ekologi och hållbarhet är högprioriterat. Kosters Trädgårdar drivs på kommersiell basis med målet att inspirera andra till hållbarhet. Ön Sydkoster ligger sydväst om Strömstad på Sveriges västkust, men också nära norska gränsen vilket gör att ön lockar både svenska och norska turister. Säsongen är kort och Helena berättade att en framgångsfaktor vid deras trädgård är att de bjuder in människor att komma nära och faktiskt se hur trädgårdsbruk går till. Vid Kosters Trädgårdar arbetar man även mycket med permakultur, som är ett etiskt designsystem där man visar omsorg för jord, människor och framtid. Allt ska vara sammanlänkat och vara integrerat i den plats vi är på. Helena fortsatte att berätta om skördeåret på Koster, och de olika aktiviteter som man har kopplat till de fyra årstiderna. Vid påsk öppnar trädgården för allmänheten, och då arrangerar man mycket aktiviteter för barn, som är en viktig målgrupp enligt Helena. Under sommaren är det mycket människor som besöker trädgården, och under denna period serverar man mellan 100-150 lunch varje dag i trädgårdens egen restaurang. Där finns alltid något från trädgården på menyn vilket skapar en ärlighet gentemot kunden. Under sommaren har man även flera praktikanter på plats vilket är viktigt för verksamheten berättar Helena. Andra aktiviteter som man arrangerar vid trädgården är trädgårdskurser, fotokurser, musikevenemang, teater, guidningar, fester, kajakturer m.m. Hållbarhet finns med som en röd tråd i alla aktiviteter och man arrangerar även evenemang utanför ön, i t.ex. Göteborg. Helena pratade även om vikten att våga köra sin grej och inte marknadsanpassa sin verksamhet för mycket, för att på så sätt kunna bli unik.

Att affärsutveckla i ett grönt kulturarv/Josephina Wesström-Juhlin

Josephina Wesström-Juhlin startade och drev Lövstabruks Trädgårdsmästeri, en trädgård som låg i anslutning till det internationellt kända vallonbruket Lövstabruk. Josephina arbetade mycket med att koppla samman sin trädgård med brukets historia, och bedrev sin verksamhet i ett gammalt drivhus där man odlat sedan 1700-talet. Josephinas mål med verksamheten var att den skulle bli ett centrum för historiskt trädgårdsmaterial och rekvisita och företaget sålde blommor, höll guidade visningar på bruket, arrangerade bröllop m.m. Hon hade under hela tiden en nära kontakt med Stiftelsen Lövsta som står som ägare till bruket och herrgården. Josephina berättade också om alla fördelar som finns med att driva företag i en historisk miljö.

Workshop

Dagen fortsatte med en workshop där deltagarna tillsammans fick diskutera frågetecknet i formeln Trädgård + ? = Besöksmål. Det som kom fram vid workshopen kommer att ligga som underlag till nästa seminarium som troligtvis kommer genomföras i februari 2016.